

Opbrengstgericht werken (OGW)

Gebruik maken van toetsresultaten; voorwaarden op groeps-, school- en bestuursniveau

Praktische handvatten voor het taalles- en rekenonderwijs zoals deze Kwaliteitskaart Opbrengstgericht Werken zijn te vinden op www.schoolaanzet.nl, www.taalpilots.nl en www.rekenpilots.nl. De rubriek 'implementatiekoffer' bevat alle informatie en handreikingen die in het kader van de Kwaliteitsagenda Primair Onderwijs worden ontwikkeld om het onderwijs in de basisvaardigheden te verbeteren.

Over voorwaarden op groeps-, school- en bestuursniveau

Verreweg de meeste scholen zijn in het bezit van een leerlingvolgsysteem en nemen periodiek landelijk genormeerde toetsen af bij hun leerlingen. Toch wordt deze informatie op verschillende niveaus in het onderwijs onvoldoende benut. Veel scholen gebruiken toetsresultaten primair om individuele leerlingen te beoordelen en volgen. Daarmee laten scholen en besturen, vaak onbewust, een belangrijke kans liggen om toetsresultaten kritisch te gebruiken bij het monitoren, beoordelen en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs op groeps- en schoolniveau.

Als scholen op een meer opbrengstgerichte manier willen gaan werken op basis van toetsresultaten, is het allereerst van belang dat scholen zich bezinnen op hun visie en houding ten opzichte van een meer actief gebruik van toetsresultaten bij het optimaliseren van de kwaliteitszorg op school. Op effectieve scholen praten collega's met elkaar op een open, kritische maar constructieve wijze over hun manier van lesgeven, de doorgaande lijn in school en de opbrengsten van hun onderwijs.

Om toetsgegevens op een meer opbrengstgerichte en doelmatige manier te kunnen gebruiken moeten een aantal (basale) voorwaarden gerealiseerd zijn. Hierbij is het van belang dat in een aantal geformaliseerde afspraken vastgelegd wordt op welke manier en wanneer systematisch toetsresultaten vastgelegd, geanalyseerd en besproken worden. In de praktijk blijkt dat op veel scholen deze voorwaarden nog gecreëerd moeten worden om toetsresultaten daadwerkelijk te gebruiken in een evaluatieve cyclus van schoolverbetering. In deze eerste kwaliteitskaart worden deze voorwaarden beschreven op groeps-, school- en bestuursniveau. Aan de hand daarvan kunt u beoordelen in hoeverre deze voorwaarden aanwezig zijn dan wel nog aanscherping behoeven.

Visie en cultuur

	nee	soms	ja
De leerkracht is in staat om kritisch naar de kwaliteit van het eigen lesgeven te kijken.			
De leerkracht is ervan doordrongen dat toetsresultaten niet alleen iets zeggen over de leerlingen, maar ook over de kwaliteit van het gegeven onderwijs. Toetsresultaten worden door de leerkracht daarom alleréérst op groepsniveau geanalyseerd en geïnterpreteerd en pas daarna (eventueel) op leerlingniveau.			
Om toetsresultaten goed te kunnen interpreteren, is het van groot belang dat toetsen op een uniforme manier worden afgenomen. De toetsen worden daarom door de leerkracht volgens de instructies in de handleiding afgenomen.			

Administratieve voorwaarden

Voor de vakgebieden technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen worden periodiek zowel methodegebonden als methodeonafhankelijke toetsen afgenomen. Ook relevante observaties en gesprekken dienen geregistreerd te worden, ter aanvulling op de productmatige informatie van de toetsresultaten.			
De toetsen worden bij álle leerlingen afgenomen volgens de toetskalender.			
Er zijn heldere afspraken wie op welke momenten de toetsen afneemt.			
De toetsresultaten worden ingevoerd in een digitaal leerlingvolgsysteem. Ook de resultaten van methodegebonden toetsen worden systematisch geregistreerd en opgeslagen (hetzij in een digitaal leerlingvolgsysteem, hetzij op andere wijze).			
De groepsoverzichten van de toetsresultaten worden overzichtelijk opgeborgen in de groepsmap.			
Aan het begin van het schooljaar is er een planning waarin staat aangegeven: <ul style="list-style-type: none"> o hoe het complete leerstofaanbod voor de basisvaardigheden over het schooljaar verdeeld wordt; o wanneer de groepsbesprekingen plaatsvinden; o in welke periodes groepsplannen moeten worden gemaakt; o wanneer de klassenbezoeken door de interne begeleider en/of schoolleider gedaan worden. 			

Organisatievoorwaarden

Er zijn heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor het maken van groeps-overzichten naar aanleiding van een toetsperiode.			
De groepsbesprekingen worden door zowel de leerkracht als de interne begeleider goed voorbereid aan de hand van de groepsoverzichten.			

BESTUURNIVEAU

Visie en cultuur

	nee	soms	ja
Het bestuur is actief betrokken bij het monitoren van de onderwijsopbrengsten op de aangesloten scholen.			
Het bestuur is ervan doordrongen dat toetsresultaten niet alleen iets zeggen over de leerlingen, maar ook over de kwaliteit en het rendement van het gegeven onderwijs op groeps- en schoolniveau. Bij het beoordelen van de onderwijsopbrengsten laat het bestuur zich dan ook in belangrijke mate leiden door toetsresultaten.			
De relatie tussen het bestuur en de schoolleiding wordt gekenmerkt door een sfeer van professionaliteit waarin open en constructief gesproken kan worden over de sterke en zwakke kanten van het onderwijs op school.			

Administratieve voorwaarden

Het bestuur ziet erop toe dat scholen voor de vakgebieden technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen periodiek methodeonafhankelijke toetsen afnemen.			
Aan het begin van het schooljaar is er een planning waarin staat aangegeven wanneer de onderwijsopbrengsten van de school beschikbaar worden gesteld aan het bestuur en wanneer deze besproken worden tussen bestuur en schoolleider/interne begeleider.			

Organisatievoorwaarden

Er zijn tussen het bestuur en de scholen duidelijke afspraken in welke vorm scholen hun onderwijsopbrengsten in kaart brengen en beschikbaar stellen voor het bestuur.			
Er zijn tussen het bestuur en de scholen duidelijke afspraken op welke wijze scholen besluiten nemen ter handhaving of verbetering van de onderwijsopbrengsten.			
Hierbij wordt ook een duidelijke tijdspad aangegeven waarbinnen de voorgestelde besluiten gerealiseerd dienen te worden.			

Visie en cultuur

	nee	soms	ja
Er heerst op school een sfeer van collegialiteit én professionaliteit, waarin open en constructief gesproken kan worden over de sterke en zwakke kanten van het onderwijs op groeps- en schoolniveau.			
Vanuit zijn onderwijskundig leiderschap speelt de schoolleider, ondersteund door de intern begeleider, een cruciale rol bij het monitoren van de toetsresultaten.			
Alle geledingen binnen de school (schoolleider, intern begeleider, bouwcoördinatoren, leerkrachten) zijn ervan doordrongen dat toetsresultaten niet alleen iets zeggen over de leerlingen, maar ook over de kwaliteit en rendement van het gegeven onderwijs op groeps- en schoolniveau. Toetsresultaten worden op school daarom niet alleen en in eerste instantie op individueel niveau, maar allereerst op groeps- en schoolniveaugeanalyseerd.			
Om toetsresultaten op een verantwoorde wijze te kunnen gebruiken, staat het buiten kijf dat toetsen op een betrouwbare en uniforme manier worden afgenomen. De instructies in de handleidingen zijn leidend voor de afname en afnamecondities.			

Administratieve voorwaarden

Voor de vakgebieden technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen worden periodiek zowel methodegebonden als methodeonafhankelijke toetsen afgenomen.			
De toetsen worden bij álle leerlingen afgenomen volgens de toetskalender en de planning van de methode.			
De methodeonafhankelijke toetsresultaten worden ingevoerd in een digitaal leerlingvolgsysteem. Ook de resultaten van methodegebonden toetsen worden systematisch geregistreerd en opgeslagen (hetzij in een digitaal leerlingvolgsysteem, hetzij op andere wijze).			
Aan het begin van het schooljaar is er een planning waarin staat aangegeven: <ul style="list-style-type: none"> o wanneer de groepsbesprekingen plaatsvinden; o wanneer de klassenbezoeken door de intern begeleider en/of schoolleider gedaan worden; o wanneer de toetsresultaten door de schoolleider en IB-er worden besproken; o wanneer de trendanalyses tijdens teamvergaderingen geagendeerd worden. 			

Organisatievoorwaarden

De interne begeleider en/of schoolleider draagt er zorg voor dat toetsen volgens de instructies in de handleiding worden afgenomen.			
Er zijn heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor het registreren van alle toetsresultaten en het invoeren van de toetsresultaten in het leerlingvolgsysteem.			

	nee	soms	ja
Er zijn heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor het maken van groeps-overzichten naar aanleiding van een toetsperiode.			
Er worden periodiek groepsbesprekingen gehouden tussen de interne begeleider en de leerkrachten naar aanleiding van de toetsresultaten, waarna groepsplannen voor de komende periode worden opgesteld.			
De methodeonafhankelijke toetsresultaten worden periodiek besproken door de interne begeleider en de schoolleider. Aan de hand hiervan worden aandachtspunten en acties vastgelegd.			
Tijdens teamvergaderingen worden de toetsresultaten periodiek besproken in het team. Aan de hand hiervan worden aandachtspunten en acties vastgelegd.			
Er is helder wie op school verantwoordelijk is voor het (jaarlijks) maken van trend-analyses en de rapportage daarvan.			

Colofon

Deze Kwaliteitskaart OGW is samengesteld door Ina Cijvat (CPS) en Tijn Bloemendaal (HCO) en is een uitgave van Projectbureau Kwaliteit.

Het Projectbureau Kwaliteit draagt zorg voor de uitvoering van de Kwaliteitsagenda PO Scholen voor morgen. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de PO-Raad.

Voor vragen rond de kwaliteitskaarten OGW kunt u contact opnemen met PK: Jos van der Pluijm of Gea Spaans;
info@schoolaanzet.nl

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan: